

روش تحقیق در تربیت بدنی

(جلد دوم)

جری آر. تامس
جیمز کی. نلسون

ترجمه
دکتر رحمت‌الله صدیق سروستانی

تهران

۱۳۹۲

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Thomas, Jerry R.

سرشناسه: توماس، جری آر.، ۱۹۴۱ - م.
عنوان و نام پدیدآور: روش تحقیق در تربیت بدنی / جری آر. تامس، جک کی. نلسون؛ ترجمه رحمت الله صدیق سروستانی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۶-۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۲ ج.: مصور، جدول، نمودار.
فروست: («سمت»؛ ۱۲۰، ۱۶۸۴، تربیت بدنی؛ ۳۳، ۶۱)

شابک: ۵-۱۹۲-۵۳۰-۹۷۸۹۶۴۰۰ ریال (ج. ۱)

شابک: ۸-۸۷۸-۵۳۰-۹۷۸۹۶۴۰۰ ریال (ج. ۲)

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

Research Methods in Physical Activity, c2001.

یادداشت: عنوان اصلی:

یادداشت: ج. ۲ (چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲) (فیبا)

یادداشت: ناشر جلد دوم سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی است.

موضوع: تربیت بدنی - تحقیق

موضوع: سلامت - تحقیق

موضوع: تفریح - تحقیق

موضوع: رقص - تحقیق

شناسه افزوده: نلسون، جک کی.، م.، ۱۹۳۲ - Nelson, Jack K.

شناسه افزوده: صدیق سروستانی، رحمت‌الله، ۱۳۲۷ - ۱۳۹۲، مترجم.

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

رده‌بندی کنگره: ۹ ر ت ۳۶۱/۵۷

رده‌بندی دیویی: ۶۱۳/۷۱۰۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۱۶۵۱۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

Research Methods in Physical Activity; Jerry R. Thomas, Jack K. Nelson, Champaign IL: Humanics Kinetics, c2001, 4th ed.

روش تحقیق در تربیت بدنی (جلد دوم)

نویسندگان: جری آر. تامس و جک کی. نلسون

مترجم: دکتر رحمت‌الله صدیق سروستانی (استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران)

ویراستار: فاطمه لشکری‌نژاد

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲

تعداد: ۱۰۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات وابسته به اوقاف و امور خیریه

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و

عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۴۴۲۴۶۲۵۰۲.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مؤلف، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنای و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم پردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بررگواران از این همکاری دریغ نورزند.

کتاب حاضر، برای دانشجویان رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «روش تحقیق در تربیت بدنی (۲)» به ارزش ۲ واحد و نیز برای مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری به عنوان منبع اصلی درس «روش تحقیق» به ارزش ۲ واحد ترجمه شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
دوازده	پیشگفتار
	بخش سوم: انواع پژوهش
۳۶۷	فصل یازدهم: پژوهش تاریخی در فعالیت جسمانی
۳۶۸	پارادایمهای پژوهشی
۳۷۰	خطوط پژوهشی و موضوعهای پژوهشی
۳۷۲	منابع (داد‌دهای) ثانوی
۳۷۴	سؤالات
۳۷۵	طراحی پژوهش
۳۷۶	کار با اسناد و مدارک
۳۷۷	شناسایی منابع دست اول
۳۷۸	نقد تاریخی
۳۸۰	خواندن اسناد
۳۸۴	متن (بستر)
۳۹۳	بعضی تفکرات نهایی
۳۹۶	خلاصه و جمع‌بندی
۳۹۷	آموخته‌های خود را بازمایید
۳۹۸	فصل دوازدهم: پژوهش فلسفی در فعالیتهای بدنی
۳۹۹	اهداف پژوهش فلسفی
۴۰۵	انتخاب مسئله پژوهش
۴۰۷	تحلیل مسئله پژوهش
۴۱۰	استدلال استقرایی
۴۱۳	استدلال قیاسی
۴۱۵	استدلال توصیفی

۴۱۸	استدلال نظری
۴۲۰	استدلال انتقادی و شاعرانه
۴۲۴	خلاصه و جمع‌بندی
۴۲۴	آموخته‌های خود را بیازمایید
۴۳۵	فصل سیزدهم: سنتز پژوهش (فرا تحلیل)
۴۳۷	استفاده از فرا تحلیل در سنتز پژوهش
۴۳۷	هدف فرا تحلیل
۴۴۰	نمونه‌هایی از فرا تحلیل
۴۴۴	ملاحظات روش‌شناختی
۴۵۶	نمونه‌ای آموزشی از فرا تحلیل
۴۵۶	انتخاب پژوهشها
۴۵۶	ویژگیهای کدگذاری شده در تحقیقات مورد نظر
۴۵۸	محاسبه ES
۴۵۸	آزمون همگونی
۴۶۲	نکته آخر
۴۶۳	خلاصه و جمع‌بندی
۴۶۳	آموخته‌های خود را بیازمایید
۴۶۴	فصل چهاردهم: پیمایش
۴۶۴	پرسش‌نامه
۴۶۵	تعیین اهداف
۴۶۶	تحدید نمونه
۴۶۹	ساخت پرسش‌نامه
۴۷۶	انجام مطالعه مقدماتی
۴۷۷	نوشتن نامه ضمیمه
۴۸۳	ارسال پرسش‌نامه
۴۸۵	پیگیری
۴۸۹	تحلیل نتایج و تهیه گزارش
۴۸۹	روش دلفی

۴۹۰	مصاحبه شخصی
۴۹۰	آماده شدن برای مصاحبه
۴۹۴	انجام مصاحبه تلفنی
۴۹۵	پیمایش هنجاری یا هنجار پیمایی
۴۹۸	خلاصه و جمع بندی
۴۹۸	آموخته های خود را بیازماید
۵۰۰	فصل پانزدهم: سایر روشهای تحقیق توصیفی
۵۰۱	تحقیق توسعه ای
۵۰۱	طرح تحقیق طولی و مقطعی
۵۰۴	مسائل روش شناختی تحقیق توسعه ای
۵۰۷	حفظ حقوق مشارکت کنندگان
۵۰۸	مطالعه موردی
۵۰۹	انواع مطالعه موردی
۵۱۱	مشارکت کنندگان در مطالعه موردی
۵۱۱	خصوصیات مطالعه موردی
۵۱۲	جمع آوری و تحلیل داده ها
۵۱۳	کاربرد مطالعه موردی در فعالیتهای بدنی
۵۱۴	تحلیل شغلی
۵۱۵	تحقیق مشاهده ای
۵۱۶	چه رفتارهایی مشاهده خواهند شد؟
۵۱۷	چه کسانی باید مشاهده شوند؟
۵۱۷	مشاهدات در چه محلهایی انجام خواهند گرفت؟
۵۱۸	چند مشاهده باید صورت گیرد؟
۵۱۹	چه هنگام باید مشاهدات را انجام داد؟
۵۲۰	مشاهدات را چگونه باید نمره دهی و ارزیابی کرد؟
۵۲۳	استفاده از نوارهای ویدئویی به منظور مشاهده
۵۲۳	ضعفهای تحقیقات مشاهده ای
۵۲۴	فنون تحقیق نامرئی (غیر مداخله ای)
۵۲۷	تحقیق همبستگی

۵۲۷	مراحل انجام تحقیق همبستگی
۵۳۰	محدودیت‌های تحقیق همبستگی
۵۳۱	خلاصه و جمع‌بندی
۵۳۲	آموخته‌های خود را بیازماید
۵۳۴	فصل شانزدهم: تحقیق توصیفی در همه گیرشناسی فعالیت بدنی
۵۳۷	تحقیق مشاهده‌ای در برابر تحقیق آزمایشگاهی
۵۳۸	همه گیرشناسی چیست؟
۵۳۸	منابع
۵۴۰	عوامل تعیین کننده
۵۴۱	کاربرد
۵۴۱	تعریف مفاهیم مرتبط با سنجش فعالیت بدنی
۵۴۶	سنجش فعالیت بدنی
۵۴۸	طرح‌های تحقیقات همه گیرشناختی
۵۴۸	همه گیرشناسی توصیفی
۵۵۵	طرح‌های تحلیلی
۵۶۹	طرح‌های آزمایشگاهی با آزمایش‌های تصادفی سازی شده
۵۷۲	خواندن و تفسیر یک تحقیق همه گیرشناختی فعالیت بدنی
۵۷۳	معرفی
۵۷۳	مواد و مصالح و روش تحقیق
۵۷۶	نتایج
۵۷۷	بحث و نتیجه گیری
۵۷۸	خلاصه و جمع‌بندی
۵۷۸	آموخته‌های خود را بیازماید
۵۸۰	فصل هفدهم: تحقیق آزمایشگاهی و شبه آزمایشگاهی
۵۸۳	منابع بی اعتباری تحقیق آزمایشگاهی
۵۸۵	خطراتی که اعتبار درونی را تهدید می کنند
۵۸۶	تاریخ
۵۸۶	رشد
۵۸۷	اثر آزمون

۵۸۷	اثر ابزارهای آزمایش
۵۸۸	پسرفت آماری
۵۸۹	سوگیری ناشی از انتخاب
۵۹۰	تلفات آزمایشگاهی
۵۹۰	اثر ناشی از تعامل انتخاب - رشد
۵۹۱	اثر ناشی از چشمداشت
۵۹۲	خطراتی که اعتبار بیرونی را تهدید می کنند
۵۹۳	تأثیرات واکنشی یا تعاملی ناشی از آزمون
۵۹۳	تعامل میان سوگیری ناشی از انتخاب و آزمایش
۵۹۳	تأثیرات واکنشی ناشی از ترتیب آزمایشی
۵۹۴	آثار متداخل آزمونها بر یکدیگر
۵۹۵	کنترل کردن خطراتی که اعتبار بیرونی را تهدید می کنند
۵۹۵	تصادفی سازی
۵۹۷	روش دارونما، مشارکت نادانسته و مشارکت نادانسته مضاعف
۵۹۹	خطرات کنترل نشده ای که اعتبار بیرونی را تهدید می کنند
۶۰۱	کنترل خطرات تهدید کننده اعتبار بیرونی آزمایش
۶۰۲	انواع طرحهای آزمایشی
۶۰۳	طرحهای پیش آزمایشی
۶۰۶	طرحهای آزمایشی حقیقی
۶۱۶	طرحهای شبه آزمایشگاهی
۶۲۸	خلاصه و جمع بندی
۶۲۹	آموخته های خود را بیازماید
۶۳۱	فصل هجدهم: پژوهش کیفی
۶۳۳	مقابله ویژگیهای پژوهش کیفی و کمی
۶۳۵	اجرای پژوهش کیفی
۶۳۶	تعریف مسئله
۶۳۶	تدوین فرضیه ها و چهارچوب نظری
۶۳۶	جمع آوری داده ها
۶۴۰	روشهای جمع آوری داده ها

۶۴۶	روایی (اعتبار) در پژوهش کیفی
۶۴۷	پایایی در پژوهش کیفی
۶۵۱	تحلیل داده‌ها
۶۵۲	دسته‌بندی، تحلیل و مقوله‌بندی داده‌ها
۶۵۴	تفسیر داده‌ها
۶۶۵	نوشتن گزارش
۶۶۸	روایی درونی و بیرونی در پژوهش کیفی
۶۶۸	روایی درونی
۶۷۰	روایی بیرونی
۶۷۱	نکات پایانی
۶۷۴	خلاصه و جمع‌بندی
۶۷۶	آموخته‌های خود را بازآماید

بخش چهارم: نوشتن گزارش تحقیق

۶۷۹	فصل نوزدهم: کامل کردن فرایند تحقیق
۶۷۹	پروپوزال تحقیق
۶۸۰	نوشتن یک بخش معرفی مناسب
۶۸۲	توصیف روش تحقیق
۶۸۳	فرایند نوشتن پروپوزال
۶۸۵	از کمیته تصویب پروپوزال چه انتظاری دارید؟
۶۸۶	چگونگی آماده‌سازی پروپوزال رسمی
۶۸۸	آنچه در یک نشست تصویب پروپوزال اتفاق می‌افتد
۶۸۹	آماده‌سازی و ارائه پروپوزالهای تحقیقات کیفی
۶۹۲	نوشتن پروپوزال برای مراکز تأمین‌کننده هزینه تحقیق
۶۹۵	ارائه پروپوزالهای داخلی
۶۹۵	کامل کردن تریا پایان‌نامه
۶۹۶	نتیجه‌گیری و بحث
۶۹۶	چگونگی نوشتن بخش نتیجه‌گیری
۶۹۹	آنچه باید در بخش بحث درباب نتایج آورده شود

۷۰۴	چگونگی گنجاندن گزارش آزمایشهای چندگانه در یک گزارش تحقیق
۷۰۵	چگونگی استفاده از جدولها و نمودارها
۷۰۵	آماده سازی جدولها
۷۱۲	آماده سازی نمودارها و اشکال
۷۲۱	خلاصه و جمع بندی
۷۲۲	آموخته های خود را بیازمایید
۷۲۴	فصل بیستم: انواع گزارش تحقیق
۷۲۵	رهنمودهای پایه برای نگارش
۷۲۶	سخنی مختصر در باب قدر دانها
۷۲۷	شکل بندی ترها و پایان نامه ها شکل بندی سستی در برابر شکل بندی مجله ای
۷۲۸	یک مورد از شکل بندی مجله ای
۷۳۰	محدودیت های مربوط به سبک فنی
۷۳۳	ساختار شکل بندی مجله ای
۷۴۲	راهنمایهای مفید برای رسیدن به موفقیت در نگارش به سبک مجله ای
۷۴۷	نوشتن چکیده ها
۷۴۸	چکیده نویسی برای پایان نامه یا رساله
۷۵۴	چکیده نویسی برای مقالات منتشر شده
۷۵۴	چکیده نویسی برای کنفرانس
۷۵۶	ارائه های شفاهی و دیوار کوب
۷۵۶	ارائه شفاهی
۷۵۹	سود جستن از ارائه دیوار کوب به بهترین نحو ممکن
۷۶۳	خلاصه و جمع بندی
۷۶۴	آموخته های خود را بیازمایید
۷۶۵	منابع

پیشگفتار

مدتها بود که می‌خواستم آنچه را از روش تحقیق می‌دانم قلمی و کتابی در این حوزه تألیف کنم. مقدمات آن را نیز با نوشتن مقالاتی در حوزه‌های تحلیل محتوا، تحلیل موردی، فراتحلیل، کار هم‌اندیشی و هم‌نویسی و چاپ آنها در مجله‌نامه علوم اجتماعی فراهم کرده بودم که مورد استفاده دانشجویان هم قرار می‌گرفت. جزوه روش تحقیقی هم که در کنار این مقالات در کلاسهایم تدریس می‌کردم، خود برآمده از تجربیات پژوهشی شخصی و نکات مهم روش‌شناختی کتابها و کلاسهای روش اساتیدی مانند بلیلاک، اول‌بی، سم‌میلر و ابراین بود.

اما در جلسه‌ای در کمیته ملی المپیک کتاب روش تحقیق در تربیت بدنی معرفی گردید و پیشنهاد شد که به فارسی برگردانده شود. جامعیت کتاب و بی‌مانندی آن در ایران مرا نیز در جمع موافقان عمده برگردان قرار داد و اندک‌اندک از تألیف کتابی جدید منصرف ساخت. چنین امر دشواری البته کاری یک‌نفره نبود و جمع کوچکی از اصحاب ورزش و تربیت بدنی و دست‌اندرکار کمیته ملی المپیک قول همکاری دادند که یک‌یک و به تدریج کنار کشیدند و در نهایت بار سنگین برگردان کتاب بر عهده من افتاد.

جلد اول کتاب، مشتمل بر ده فصل اول، در ۱۳۸۶ به وسیله سازمان «سمت» از چاپ درآمد و تا امروز به چاپ دوم هم رسیده است. فصول و مطالب جلد اول بیشتر به روشهای کمی و محاسبات آماری و استفاده از آنها در آزمایشها و تجربیات پرداخته‌اند.

برای برگردان بخش دوم کتاب مردد بودم که آیا برای شروع چنین کار

سنگین و دشواری مسئولیتی دارم یا باید کار را به دیگری یا دیگران بسپارم. در عین حال نزدیک سی سال تجربه تدریس و تحقیق و به خصوص علاقه‌مندی ویژه‌ام به روشهای کیفی تحقیق نگذاشت از زیر این بار سنگین شانه خالی کنم و چاره‌ای نداشتم جز آنکه با توکل زانوی اشتر بیندم که بستم.

نکته بسیار مهمی که مرا بیشتر ترغیب و تشویق می‌کرد، کار نویسندگان کتاب در امر مهم نزدیک کردن موضوعهای نظری روش‌شناختی به امور تجربی، آزمایشی و عملی بود. همه شما کما بیش اطلاع دارید که مثلاً در حوزه روش‌شناختی مطالعات مربوط به تحلیل گفتمان، در چند سال گذشته چندین و چند جلد کتاب و دهها مقاله ترجمه و تألیف شده و به بازار آمده‌اند که عموماً وجوه نظری موضوع را شرح و بیان کرده و هیچ یک چگونگی انجام یک تحلیل گفتمان را توضیح نداده‌اند و دانشجویان و پژوهشگران ما عموماً از چنین کاری گریزان یا عاجزند.

کتاب روش تحقیق در تربیت باطنی این مرز را پشت سر گذاشته و چگونگی شروع و خاتمه عملی و تجربی روشهایی مانند روش تاریخی، روش فلسفی، فراتحلیل، روش توصیفی بررسی، روش همه‌گیرشناسی، روشهای تجربی و شبه تجربی و روش کیفی را نشان داده است و این امتاز بسیار ارزشمند و ارزشمندی است که دیگر کتابها از آن محروم‌اند.

البته برگردان یک کتاب جامع بیست فصلی مانند این کتاب به وسیله هر کسی که تدریس و تحقیق موظف هم داشته باشد، علاوه بر دغدغه‌های ذهنی مداوم، مستلزم صرف وقت و انرژی بیشتری است و به طبع فرصتی بیش از چند ماه و بلکه یک سال و دو سال می‌خواهد و علت تأخیری هم که در کار برگردان بخش دوم کتاب پیش آمده همین است.

با همه احوال برگردان کتاب به پایان رسید و نوبت بازخوانیهای متعدد آن رسید که این کار نیز زمان تحویل کتاب به سازمان را طولانی‌تر کرد. در بخش اول کتاب از همت و همکاری جناب آقای دکتر امیر ملکی دانشیار دانشگاه برخوردار

بودم و در بخش دوم کتاب از همراهی، همکاری و همدلی دوست ارجمند و دانشجوی فرهیخته‌ام جناب آقای امیر خرمی بهره‌مند بوده‌ام که قطعاً بدون یاری و همکاری او به خصوص در حوزه گزینش واژگانه‌های اساسی، این امر مهم تا این درجه پاکیزه و از نثری چنین فاخر بهره‌مند نمی‌شد. وظیفه دارم از هر دو دوست بزرگوaram به حد اعلیٰ سپاسگزاری و در کنار آنها از همدلی و همکاری اعضای هیئت علمی کمیته ملی المپیک و به ویژه جناب آقای فتح‌الله مسیوی مسئول آموزش و پژوهش این کمیته تقدیر و تشکر کنم. همچنین وظیفه دارم از سازمان محترم «سمت» برای فراهم آوردن امکان چاپ و معرفی کتاب و ویراستار محترم این سازمان سرکار خانم لشکری‌نژاد تشکر و قدردانی کنم.

امید آن دارم که دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) و به ویژه اساتید محترم مدرّس روشهای تحقیق و سایر پژوهشگران و کارشناسان، به خصوص در حوزه تربیت بدنی و ورزش، از این مجموعه ارزشمند و جامع استفاده کنند و لغزشهای برگردان کتاب را لطفاً از طریق پست الکترونیکی sedighsarvestani@gmail.com یا کمیته ملی المپیک یا سازمان «سمت» به اطلاع مترجم برسانند.

مایه سربلندی است که به لطف خداوند منان توانسته‌ام برگردان چنین اثر ارزشمندی را در حوزه مورد علاقه‌ام به یادگار بگذارم.

رحمت‌الله صدیق سروستانی^۱

استاد گروه جامعه‌شناسی دانشگاه تهران

۱۳۹۱

۱. سرو قامت انسانیت، استاد عزیز دکتر رحمت‌الله صدیق سروستانی اکنون چهره در نقاب خاک در کشیده است، خدایش رحمت کند.